

STADSLEDNINGSKONTORET
FÖRNYELSEAVDELNINGEN

BILAGA 6

Boendestöd på stödboende

Innehållsförteckning

1.	Bakgrund och nuläge	3
1.1	Nulägesbeskrivning	3
1.2	Beskrivning av planerat projekt	3
1.3	Alternativ till projektidén	4
2.	Nyttan/effekten av projektet	5
2.1	Intern effektivisering	6
2.2	Nollalternativ	6
3.	Omfattning på projektet och benchmarking	7
3.1	Omfattning	7
4.	Förutsättningar för att lyckas med projektet och nå avsedd nytta	7
5.	Evidensbaserade modeller	8
6.	Kostnader och finansiering	8
6.1	Projektets kostnader	8
7.	Resursbehov	8
8.	Risker	9
9.	Uppföljning	9

I. BAKGRUND OCH NULÄGE

I Socialstyrelsens riktlinjer för socialtjänst och sjukvård är det huvudsakliga budskapet ”effektivare missbruksvård”. En tendens inom socialtjänsten är att institutionsvården krymper och öppenvården växer. Dels är det ett ekonomiskt prekärt budgetläge som tvingat fram nya lösningar, dels finns en kritik mot institutionsvårdens ibland oklara metoder och resultatuppföljningar.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen genomför från och med september 2009 en hel del omstruktureringar av sina verksamheter. Verksamhetsområdena indelas i 12 verksamhetsområden efter funktion med akutboende, äldreboende, behandlingshem, stödboenden samt utsluss/boendestöd i egna lägenheter.

Projektet innebär att Boende- och behandlingsenheten inför boendestöd redan på stödboende i avsikt att minska vistelsetiden på stödboenden till förmån för en snabbare övergång till självständigt boende. Med boendestöd menas det som man utför företrädesvis i brukarens hem *tillsammans* med honom eller henne. Det kan handla om praktiska hushållsgöromål, vardagsekonomi, underhålla eller underlätta brukarens nätverk, sysselsättning, träning i vardagsliv som att handla, städa, bädda med mera. Samma personal arbetar med klienten på stödboendet och med boendestöd i egen lägenhet. Genom att anställa tre boendestödare med kompetens från såväl psykiatri som missbruksvård önskar förvaltningen undersöka om modellen är framgångsrik.

Nulägesbeskrivning

Förvaltningen driver idag fem stödboenden av s.k. lågtröskelkaraktär. De tillkom med början för snart tio år sedan, som ett alternativ för den grupp klienter som bedömdes ha svårt att klara ett boende på befintliga boenden och institutioner. Förvaltningens lågtröskelboenden har drogtolerans och ett av huvudsyftena med en placering har varit att klienten ska stanna kvar, lära sig att bo, komma hem på kvällen etc.

Dessa intentioner kan sägas ha uppfyllts men efterhand har nya bekymmer uppstått. Det är svårt att arbeta motiverande med klienter i ett aktivt och ständigt pågående missbruk. Klientgruppen är också för det mesta utåtagerande och stökig och deras psykiska besvär i samband med alkohol och/eller drogmisbruk medför

att boendena måste ha personalbemanning dygnet runt. Allt fler placeringar uppfattas av placerande stadsdelar och Enheten för hemlösa som kostsamma och att insatsen kostnaden till trots inte innebär någon reell förändring av klienternas situation.

Olika försök att arbeta med strukturerade handlingsplaner i nära samarbete med klienter och socialsekreterare har gjorts, samverkan med psykiatri och beroendevård etc. Inte sällan stupar dock goda initiativ på att klienten inte fullföljer uppgjord planering till följd av missbruk och psykisk sjukdom och känslor av hopplöshet. Ofta saknas också reellt innehåll i arbetsplanen. Ibland saknas den tyvärr helt.

Erfarenheter av boendestöd riktat även till personer med svår psykiatrisk problematik och relativt tungt missbruk är överraskande goda, genom praktiskt vardagsstöd samt motivation och inspiration till förändring.

Inför Boende- och behandlingsenhetens nya organisation valde förvaltningen att dela på dels *boendestödjare i egna lägenheter* dels *blockförhyrningar* som tidigare utgjorde en enhet inom Enheten för hemlösa. Blockförhyrningarna ingår nu i Boende- och behandlingsenhetens verksamhetsområde 12.

Relativt dyra alternativ i små, personaltäta lågtröskelboenden är på sikt en alltför kostsam insats för de köpare som använder sig av Boende- och behandlingsenhetens stadsgemensamma resurser annat än på väldigt kort tid. Boende- och behandlingsenheten vill genom projektet undersöka möjligheten av att införa kvalificerat boendestöd redan på stödboende i avsikt att snabbt och målinriktat arbeta mot klientens eget boende för avsevärt lägre kostnader.

I.1 Beskrivning av planerat projekt

Projektet är tänkt att fungera som ett kompletterande alternativ till stadsdelarnas egna boendestödjare/träningslägenheter för de klienter som i ett inledande skede saknar förutsättningar för att klara av ett eget boende även med kvalificerat boendestöd. Boendestödjaren blir den som arbetar både med motivationsarbete och tillsammans med klienten. Boendestödjaren kan också komma att fungera som en länk mellan socialtjänsten och övriga vårdkontakter som en slags vårdadministratör. Projektet redovisar boendestöds kostnader så att kunden kan jämföra med sin egen verksamhet och sina egna boendestöds kostnader.

Man brukar ha som en tumregel att behov av tre boendestödstillfällen per vecka är en maximal boendestödsinsats, vid behov av fyra veckobesök anses det ekonomiskt och omvårdnadsmässigt fördelaktigare med institutionsboende i någon form.

Projektet syftar till att minska antalet personer som blir boende på institutioner under långa tider, ibland flera år.

I en idealisk situation med god tillgång på tränings- och försökslägenheter kan projektet utveckla sitt utbud genom att erbjuda träningslägenheter och bedriva boendestöd med hög kvalitet och kontinuitet. Målet är att klienterna får överta träningslägenheten, först som försökslägenhet i förvaltningens regi och sedan eget kontrakt.

Projektet förläggs till en av Boende- och behandlingsenhetens stödboenden. Där inleder klienten sitt "boende", lär känna personal och förfinar sin arbetsplan med kommande boendestödjare och placerande socialsekreterare. Nästa steg blir att flytta till träningslägenhet. Ett anpassat boendestöd, till en början intensivare, sätts in. Stödboendet finns kvar i bakgrunden för olika situationer, som återfall i gammalt beteende, där särskilt behov av stöd uppkommer. Om det hela går bra omvandlas lägenheten till försökslägenhet med fortsatt boendestöd av samma boendestödjare. Efter det att försöksboende upphört kan antingen placerande enhet ta över boendestöd alternativt köpa fortsatt boendestöd av Boende- och behandlingsenheten.

Projektets huvudsakliga verktyg i boendestödet är de arbets- eller handlingsplaner som upprättas mellan klient, boendestödjare och socialsekreterare.

1.2 Alternativ till projektidén

2. NYTTAN/EFFEKTEN AV PROJEKTET

Det finns en grupp omvårdnadskrävande klienter som inte har förutsättningar att klara av ett eget boende och institutionsvård kommer att behövas även i framtiden. Men lågtröskelboende är, som tidigare sagts, en dyr boendeform och för den aktuella målgruppen behöver alternativ utvecklas. Genom att boendestödjare kommer att arbeta med klienten redan på lågtröskelboendet så bedöms boendetiderna kunna kortas.

Låtröskelboenden skulle med boendestödjare kunna erbjuda en sammanhållen kedja av inledande insatser till klienter som inte direkt klarar av ett eget boende.

Många är de projekt och försök som gjorts genom åren med case management-modeller, boendestödjare m.m. och man kan konstatera att i stort sett alla förespråkar en modell med en person som bistår klienten med såväl vårdadministration som i det vardagliga, hjälp med det dagliga samt motivationsarbete. I projektet bör man kunna identifiera de som kan bo i eget boende med relevant servicenivå, liksom de som inte kan bo.

Av stor vikt är att i arbetsplanen tydligt komma överens om hur kontakt med socialsekreterare ska se ut, särskilt vid risk för hyresskulder. Projektet ses som ett första steg mot ett fortsatt arbete kring framtidens stödboenden. Tre boendestödjare med ett stödboende som bas, knyts runt ett antal försöks- och träningslägenheter.

I projektet ingår också att fortsätta samarbetet med Bostadsförmedlingen och allmännyttan.

2.1 Intern effektivisering

Målet med projektet är att öka andelen av de som nu bor på olika institutioner och lågtröskelboenden till höga kostnader till boendestöd på stödboende, till att i stället bo i träningslägenhet, försökslägenhet och slutligt med eget kontrakt.

Om fler klienter kan erbjudas träningslägenhet och boendestöd bör en del av stadsdelarnas och Enhetens för hemlösa vårdbudget på sikt kunna omfördelas till större kapacitet på boendestödssidan vilket i sin tur gör att fler klienter kan få stöd till eget boende och komma ur hemlösheten, till en lägre kostnad med högre kvalitetsupplevelse för den boende.

2.2 Nollalternativ

Konsekvenserna kan bli att boende- och behandlingsenheten får lägga ner lågtröskelboenden som i och för sig behövs men som placerande socialsekreterare uppfattar som för dyra. Detta kan medföra att de klienter som trots allt inte kan bo i träningslägenhet får placeras i hotellhems korridorer med ökande bekymmer som följd.

3. OMFATTNING PÅ PROJEKTET OCH BENCHMARKING

3.1 Omfattning

Boendestödjarna arbetar företrädesvis morgnar och förmiddagar. Erfarenheten visar att då är bästa tiden för kaffe, reflektion och nykterhet.

Boendestödjarna har ett särskilt ansvar att samverka med placerande socialsekreterare. Verksamhetsledaren för området där stödboendet ingår samt verksamhetsledaren för område 12 ansvarar för att hålla stadsdelar, Enheten för hemlösa och kranskommunerna informerade kring projektets arbete och vilken typ av stöd som behövs från respektive.

Tre boendestödjare anställs med placering på ett av stödboendena. Klienter som bedöms kunna klara ett eget boende på sikt och med kvalificerat boendestöd erbjuds plats där. I nära samarbete med socialsekreterare (även beroendevård och psykiatri) görs en arbetsplan eller handlingsplan med strukturerade uppdrag som ska kunna följas upp. Arbetsplanen fokuserar på fyra livsområden:

- hyran är viktigast
- hyreslagen gäller
- vilka behandlingsresurser som krävs
- ”jag ska kunna ha klienten som granne”

Benchmarking

Genom åren har en rad olika projekt pekat på vikten av samverkan mellan olika huvudmän i arbetet med missbrukare. Då det gäller utsatta klienter med missbruk och psykiska problem visar rapporter på att det framgångsrikt går att arbeta med klienter i egna lägenheter med boendestöd med olika metoder (t.ex. Gungnergruppen, Spindelprojektet) och tydlig struktur.

4. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT LYCKAS MED PROJEKTET OCH NÅ AVSEDD NYTTA

Om resultatet av projektet blir gott läggs arbetsmodellen fast. Verksamhetsledaren för område 12 är den som tar ansvar för projektet samt lägga upp rutiner för samarbete dels inom boende- och behandlingsenheten, dels med stadsdelar och enheten för hemlösa samt beroendevård och psykiatri. Förutsättningar för att projektet ska lyckas är att stadsdelar och enheten för hemlösa fortsätter att köpa tjänsterna.

Projektet ska ha en styrgrupp bestående av chefen för Boende- och behandlingsenheten samt representanter för stadsdelar och Enheten för hemlösa.

I det dagliga arbetet har verksamhetsområdeschefen ansvar för att följa arbetet så att metoden följs. Förändringar förankras i styrgruppen. Projektresultatet redovisas i två delrapporter, en per projektår.

5. EVIDENSBASERADE MODELLER

Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) skriver på Socialstyrelsens webbsida om effekter av psykosociala insatser för personer med psykiska funktionshinder. Den visar att det finns starkt vetenskapligt stöd för vissa psykosociala insatser ”bl.a. supported employment (arbete med stöd), intensiv case management (enligt ACT-modellen) och familjeinterventioner”. Däremot saknas systematisk kunskap om effektiviteten för andra insatser, t.ex. boendestöd och daglig sysselsättning. IMS konstaterar att **inom området finns ord ett påtagligt forskningsbehov.**

Det finns således inte så mycket evidensbaserade metoder eller arbetssätt att stödja sig på. Boendestödjande arbete inom förvaltningens Enhet för hemlösa är dock mångårigt och projektet bygger på goda erfarenheter därifrån.

6. KOSTNADER OCH FINANSIERING

6.1 Projektets kostnader

Projektets totala externa budget beräknas omfatta 3 150 tkr. Budgeten fördelar sig enligt följande:

- Kostnad för boendestödjare: 3 st. under 2 år; totalt 3 mkr.
- Övriga kostnader: utbildning, handledning, telefonkostnader m.m.; 150 tkr.
- Totalt uppskattar förvaltningen att interna resurser (Jan-Olov Tilling, enhetschef för VO 12 och ytterligare en VO-chef) kommer att arbeta i genomsnitt ca 10 respektive 5 timmar/vecka i projektet under 2-årsperioden.

7. RESURSBEHOV

Nedan redovisas troligt resursbehov för att projektet ska kunna leverera specificerad nytta:

Namn	Roll/Ansvar	Antal timmar/ vecka	Period
Namn 1	Boendestödjare	Heltid	2 år
Namn 2	Boendestödjare	Heltid	2 år
Namn 3	Boendestödjare	Heltid	2 år

8. RISKER

Nedan beskrivs de största riskerna för att de avsedda nyttoeffekterna inte skall kunna nås samt förslag till möjliga åtgärder.

Risker	Åtgärder
Att man inte följer arbetsplanen	Ansvarig verksamhetsområdeschef bevakar fortlöpande arbetet
Att stadsdelar och Enheten för hemlösa inte placerar på stödboenden.	

9. UPPFÖLJNING

- Vid tertialrapporter och verksamhetsberättelse kommer mätning ske av antal placerade klienter på stödboende med boendestöd samt hur många som går vidare till träningslägenhet, försökslägenhet och eget kontrakt
- Mätning sker huruvida vårdtiderna på lågtröskelboenden kortas och kostnader minskar